

1. *Fyzika* – obsah prezentace

- A. Přehled obsahu
- B. Téma a cíle fyziky jako vědy (II 1-2)
- C. Fyzika a příčiny (II 3-8)

1. A. Fyzika – přehled obsahu

- Hlavní téma – pohyb
  - Vzpomeňme na *Metafyziku* („... poněvadž jsou ve spojení s pohybem, náležejí do fyziky...“; fyzika – předmět odloučený, ale v pohybu).
  - „Příroda je však principem pohybu a klidu v tom, čemu původně náleží...“ (*Phys. II 1*)
  - Aspekty pohybu: místo, prázdno, čas, neomezeno (*III 1*).
- I. kniha – pojednání o principech (+ kritika starších názorů)
- II. kniha – pojednání o příčinách jako předmětu fyziky
- III. kniha (příchod k vlastnímu tématu):
  - Vymezení pohybu.
  - Existuje reálně neomezeno?

1. A. Fyzika – přehled obsahu

- IV. kniha – aspekty pohybu: Místo, prázdno, čas.
- V. kniha – druhy pohybu.
- VI. kniha – spojitost a dělitelnost pohybu.
- VII. + VIII. kniha – příčiny pohybu vůbec → první nehybný hybatel.

1. B. Téma a cíle fyziky (II 1-2)

- Φυσικὴ ἀκρόασις = „Přírodní přednáška“ (výklad určený k poslechu)
- Co je φύσις?
  - Nepochybně existuje („chtít dokazovat, že příroda jest, by bylo směšné“).
  - Příroda je principem pohybu a klidu.
  - Co je od přírody, má počátek pohybu a klidu v sobě – z hlediska místa nebo kvantitativního růstu a úbytku nebo kvalitativní přeměny.
  - Od přírody (φύσει) jsou:
    - živočichové a jejich části
    - rostliny
    - jednoduché prvky – země, oheň, vzduch a voda
  - Od přírody nejsou:
    - lehátko, roucho
    - obecně artefakty (ἀπὸ τέχνης)

1. B. Téma a cíle fyziky (II 1-2)

- Hlubší analýza – co přesně v daných jsoucnech je φύσις?
  - Snad látka?
    - Zasadíme-li lehátko, vyroste (snad, možná) nikoli lehátko, nýbrž dřevo – tedy látka.
    - → Pak ano, látka jako základ věci je přírodou.
  - Nebo že by tvar?
    - Přirozenost má teprve to, co je uskutečněno, tedy co má tvar.
    - Jsoucna φύσει se vyvíjejí, a to směrem ke své přirozenosti, uskutečnění, tj. tvaru.
    - → Pak ano, tvar je přírodou.
  - Φύσις tedy má dvojí význam.
    - Přitom tvar jako skutečnost je přírodou více než látka (možnost).
  - Fyzika má zkoumat oba druhy přírody.
    - Ovšem tvar pouze potud, pokud je neodloučený (od látky).
    - Odloučené tvary (jako jsoucnosti - τί ἐστι) zkoumá první filosofie.

1. C. Fyzika a příčiny (II 3-8)

- Proč je třeba hledat příčiny?
  - „... naše zkoumání směřuje k věděni a máme za to, že o věci nemáme věděni, dokud nepochopíme její ,proč‘, tj. její první příčinu. Je zjevno, že i my si musíme tak počínat jak v otázce vzniku a zániku, tak každé přírodní změny, abychom poznali jejich principy...“

- Jaké příčiny?
  - i. z čeho jako ze složky něco vzniká (a rody toho)
  - ii. tvar a vzor (εἶδος καὶ παράδειγμα), tj. podstatný pojem (λόγος ὁ τοῦ τί ἦν εἶναι) a jeho rody
  - iii. z čeho pochází první počátek změny nebo klidu
  - iv. účel a cíl, k čemu něco směřuje

1. C. Fyzika a příčiny (II 3-8)

- Fyzika má určit u svého předmětu všechny 4 příčiny. Přitom:
  - účel = nabytí tvaru → tvarová ≡ účelová
  - „člověk plodí člověka“ → tvarová ≡ pohybová
- Fyzika a účelová příčina (II 8):
  - pravidelné dění v přírodě → nejde o dění náhodné
    - Náhoda (τύχη) – pohybová příčina záměrného lidského jednání, které však – výjimečně, nepravidelně – vede k nezamýšlenému cíli (II 5-6).
    - Samočinnost (αὐτόματον) – pohybová příčina jako nepravidelné samovolné přírodní dění bez účelu.
  - pravidelné záměrné dění v přírodě (především v živé) → účelné jednání
  - → nezbytnost teleologického výkladu a odmítnutí „mechanicismu“